

Københavns Madhus

7. marts 2007

Notat og overvejelser om skolemaden i København

Baggrund

Københavns Madhus har i forbindelse med et indledende møde med Børne- og Ungdomsforvaltningen erfaret, at den nuværende KØSS ordning er i økonomisk krise. Pt. ser det ud til at Københavns Økologiske og Sunde Skolemad vil få et langt større underskud i 2007 end det budgetterede.

Børne- og Ungdomsforvaltningen har bedt Københavns Madhus om en udtalelse om at vurdere besparelsesmuligheder i ordningen, og samtidigt give sin mening til kende om hvordan forvaltningen skal gribe sin skolemadsordning an fremover.

Problemstilling

Det er først og fremmest værd at bemærke, at de fleste andre kommuners skolemadsordninger har et større kommunalt økonomisk bidrag, og at de er væsentlig dyrere end tilfældet er for den københavnske model. Enkelte kommuner har valgt en løsning, hvor relationen kører direkte mellem forældrene og en ekstern leverandør, men her er tale om ordninger, der ikke har den sociale side eller dannelsesmæssige gevinst, som er indbygget i KØSS-modellen.

Det kan ikke udelukkes, at der kan findes økonomisk sparepotentiale. Men det vil blive svært - hvilket også fremgår af de skitserede forslag fra DCC's katalog "Skolemaden – Bedre økonomi". Umiddelbart har de fleste sparebud flere ulemper, og det er tvivlsomt om forslagene vil kunne omsættes, så besparelserne umiddelbart vil kunne ses på bundlinien, i den fart der vil være nødvendigt for at undgå et underskud i 2007.

Det er tydeligt, at netop BUF ikke er i en situation, hvor man med overskud kan afvente kommende tiders antagelser om bedre økonomi – og forståeligt vil en budgetoverskridelse være meget svær at acceptere – men omvendt, vil det ikke være sundhedspolitisk holdbart at vælge de fleste af de skitserede muligheder for nem og hurtig indtjening til KØSS (f.eks. salg af kakaomælk eller afskaffelse af økologien). Københavns Madhus er enig i den afsluttende kommentar fra DCC, hvor de anbefaler "at de gennemgåede besparelsesmuligheder nøje vurderes således at der ikke iværksættes tiltag der ødelægger en glimrende skolemadsordning".

Time-out

Københavns Madhus vil foreslå, at krisen bruges til at holde **en slags timeout** – hvor projektet og skolemadens fremtid ses kritisk efter i sømmene. Og hvor andre løsningsmodeller gennemdiskuteres og undersøges. En udlicitering vil være en naturlig en del af diskussionen og de evt. løsningsmodeller, men alt efter hvilke målsætninger den københavnske skolemad skal indfri er det ikke sikkert at en udlicitering vil blive billigere for kommunen end det KØSS pt. koster inkl. den forventede budgetoverskridelse.

Det er vigtigt at holde sig for øje, hvad formålet med tilbuddet om skolemad skal være. Og måske atter engang spørge sig selv om: Hvorfor skolemad? Og hvad vil vi gerne opnå med skolemadstilbudet?

Med en let hånd vil bud på en bæredygtig og fremtidssikret skolemad være, at den skal medvirke til at:

- give god energi og mad til så mange elever som muligt, så de bedre kan tage i mod læring.
- sikre madtilbud til de børn der ellers ikke får ordentlige måltidstilbud hjemmefra
- yde en præventiv folkesundhedsindsats i form af sundere børn med sundere vaner
- skabe en mulighed for maddannelse af kommunens børn og unge både via nye madvaner – men også via medvirken ved produktion og salg
- skabe en levende madkultur og berige skolen med denne som en del af skolelivet

KØSS-modellen lever op til en del af ovenstående, men der er også områder, hvor der er langt igen i forhold til det der vil være optimalt, f.eks.:

- der er ikke meget maddannelse og ”duft i bageriet”.
- de store elever fravælger skolemaden og spiser stadig hvad de falder over i nabolaget
- der er endnu ikke skabt ordentlige spiseforhold og tiden er stadig al for knap
- der er mange skoler, der ikke udnytter den nuværende models muligheder og har et meget lille salg

Økonomisk ansvarlighed

Manglerne ligger både i selve modellen, der udtrykker et kompromis byggende på hvad man økonomisk kan/vil ofre og så det optimale. Men problemerne ligger også i engagementet på den enkelte skole, og der er store forskelle på hvordan man på skolerne udnytter KØSS mulighederne.

Den fremtidige skolemadsløsning i København bør ikke kun vurderes økonomisk – men der skal også inddrages en vurdering af de mad- og sundhedspolitiske aspekter.

Et andet forhold, der springer i øjnene i den nuværende form i KØSS er, at der er en mangel på økonomisk ansvarlighed indbygget i modellen. Pt. er der stort set ingen, der har interesse i at passe på økonomien andet end KØSS-sekretariatet, hvor regningen for spild, valg af dyre varer osv. bliver sendt hen. Det vil være sundt, at den enkelte skole selv har ansvaret for økonomien i sin bod både på indtægts- og udgiftssiden. Og at produktionskøkkenet eller evt. eksterne leverandører naturligt har ansvaret for deres rentabilitet.

Fokus

Konkret peges på følgende forhold, som bør overvejes i en evt. tænkepause/udviklingstid:

- Vurdering af forskellige løsningsmuligheder, hvor andre kommuners erfaringer inddrages. Både hvad angår eksterne leverandører og egne løsninger. Åbenhed overfor at afprøve andre modeller en KØSS-modellen
- Vurdering af målgruppen for skolemaden – herunder hvordan de store elever kan gøres til kunder - og ikke bare afskrives
- Vurdering af hvordan skolemaden bedst muligt placeres i skolelivet og hvordan måltiderne får mere plads både i tid og rum
- Vurdering af hvordan skolemaden kan blive en vigtig brik i skabelse af større folkesundhed.
- Vurdering af hvilke økonomiske konsekvenser de forskellige modeller vil have. Og herudfra afklare hvad man er villig til eller har mulighed for at betale

Den københavnske skolemad har fra sin fødsel været et levende eksempel på, hvordan en kommune har turdet tage hånd om den opvoksede generations behov for mad og madkultur. KØSS har været pioner model – andre har haft glæde af når de skulle i gang. I dag er skolemaden langt mere udbredt end da København startede og nu kan det være at København måske kan lære noget af andre? Forhåbentlig kan BUF eller BR finde midlerne til at klare skærerne, så der kan gives mulighed for seriøs eftertanke og nyudvikling.

Københavns Madhus vil meget gerne medvirke i en sådan proces.

Bilag:

Kronik i politiken, december 2006 :

<http://politiken.dk/debat/kroniker/article211361.ece>

Uddrag fra Oplæg til Ballerup, 2004